Tražite nacrt ugovora i standardni informacioni list od finansijske institucije

Nakon analize različitih ponuda i odabira ponude koja vam najbolje odgovora, trebate se informisati i o svojim pravima i obavezama. Koristite zakonsko pravo da tražite nacrt ugovora i standardni informacioni list, te ih detaljno pročitajte. Ovi dokumenti sadrže sve bitne podatke o troškovima koje ste dužni plaćati kao i informacije o mogućim rizicima koji proizilaze iz ugovornih obaveza. Za sve što vam nije jasno zatražite pojašnjenja, vrlo je važno da razumijete uslove zaduživanja kao i svoja prava i obaveze. Potpisivanjem ugovora, prihvatate sve uslove iz ugovora te je zbog toga neophodno da znate šta prihvatate.

Važne napomene

Nakon potpisivanja ugovora, izbjegnite dodatne troškove blagovremenim plaćanjem dospjelih rata mikrokredita.

Od zaključenog ugovora o mikrokreditu potpisanog sa finansijskom institucijom možete odustati u roku od 14 dana od datuma potpisivanja ugovora bez navođenja razloga za odustanak, pod uslovom da niste počeli da koristite mikrokreditna sredstva.

AMFI

Udruženje mikrokreditnih organizacija u BiH – AMFI

Kontakt podaci

Zagrebačka 50/IV
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Telefon: +387 61 144-531
E-Mail: info@amfi.ba
WEB: www.amfi.ba

U partnerstvu sa:

WORLD BANK GROUP
IFC International Finance Corporation

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Državni sekretarijat za ekonomske poslove SECO

ŠTA TREBAMO ZNATI PRIJE PODIZANJA MIKROKREDITA

ODGOVORNO ZADUŽIVANJE

Potrebna su vam novčana sredstva u svrhu pokretanja malog biznisa, kupovine opreme/mašina, renoviranja stana, školovanja i slično, te razmišljate o podizanju kredita. Kredit je novac koji finansijska institucija pozajmljuje korisniku kredita uz ugovornu obavezu da će ga korisnik vratiti sa kamatom, koja predstavlja naknadu ili cijenu za pozajmljeni novac.

Za odgovorno zaduživanje izuzetno je važno da uzmete u razmatranje sljedeće:

Postavite pitanje ¨Da li mi je mikrokredit uopšte potreban?¨

Razmislite o svojim ciljevima i kako vam zaduživanje može pomoći da ih postignete. Možete li ostvariti cilj na neki drugi način npr. štednjom, dodatnim prihodima, prodajom nepotrebnih stvari i slično. Ne zadužujte se kako biste podmirili dnevne troškove odnosno kupovali proizvode i usluge koji vam nisu nužni. Opravdano je uzimanje mikrokredita za kupovinu ili ulaganje u stvari čija će vrijednost rasti.

Dobro proučite kućni budžet

Prije nego što se zadužite treba dobro razmisliti jer otplaćivanje mikrokredita često može biti veliki teret za vaš kućni budžet. Potrebno je imati jasnu sliku koliki su vaši trenutni prihodi, a koliki rashodi. Uzmite u obzir vaša redovna mjesečna primanja (plata, penzija, dodatna primanja...) kao i vaše mjesečne izdatke (izdaci za režije, hranu, higijenu, redovno školovanje, zdravstvo, prevoz, odjeću, obuću...). Ukoliko već imate mikrokredit ili neke druge obaveze tj. zaduženja u drugim financijskim institucijama (banka, leasing), potrebno je da i te troškove uzmete u obzir. Rata mikrokredita bi trebala biti manja od mjesečnog iznosa koji imate na raspolaganju nakon podmirenja osnovnih životnih potreba. Takođe je neophodno imati rezervni plan u slučaju da se finansijska situacija pogorša. Opšte mišljenje stručnjaka jeste da se ne bi trebalo zaduživati u iznosima preko jedne trećine ličnih prihoda.

Predvidite situacije do kojih može doći tokom otplatnog perioda a koje bi uticale na vašu mogućnost otplate mikrokredita

Prije svega ovdje se misli na radni odnos u kojem se nalazite (određeno ili neodređeno vrijeme), neočekivano smanjenje radne sposobnosti, stabilnost branše ili poslodavca, planirane prilike u porodici (trudnoća, rođenje djeteta, školovanje, troškove selidbe, troškovi liječenja i slično). Procjena rizika je veoma važan faktor koji treba uzeti u obzir prilikom razmatranja opcije zaduživanja.

Uporedite ponude od različitih finansijskih institucija

Veliki je broj finansijskih institucija koje nude mikrokredite pod različitim uslovima. Finansijske institucije su dužne da vam pruže sve informacije o uslovima i svim bitnim karakteristikama usluge i/ili proizvoda koje nude u obliku standardnog informacionog lista. Putem informacionog lista imate mogućnost da uporedite ponude različitih davalaca istih usluga i/ili proizvoda. Potrudite se da pronađete one sa najpovoljnijim uslovima. Prilikom analize ponuda uporedite:

- Visinu kamatne stope, a posebno efektivnu kamatnu stopu;
- Rok otplate;
- Iznos mjesečne rate;
- Ukupne troškove mikrokredita (koji uključuju kamate, SVE naknade, troškove i poreze povezane sa odobravanjem i korišćenjem mikrokredita, a koji se uključuju u obračun efektivne kamatne stope) i ukupan iznos koji korisnik treba da plati (zbir iznosa mikrokredita i ukupnih troškova);
- Sredstva obezbjeđenja otplate mikrokredita;

Informišite se o mogućim instrumentima obezbjeđenja

Najčešći instrumenti obezbjeđenja su: mjenice, sudužnici, žirant, zalaganje pokretne i nepokretne imovine, hipoteka te administrativna zabrana/saglasnost na zaplijenu primanja. Mjenica predstavlja vrijednosni papir, kojim ste se kao potpisnik obavezali ispuniti obavezu u iznosu koji finansijska institucija označi. Na osnovu mjenice se može pokrenuti izvršni sudski postupak, ukoliko ne izvršavate svoje obaveze. Sudužnici odgovaraju za naplatu svih potraživanja finansijske institucije jednako kao i vi, odnosno kao glavni dužnik. Ukoliko ste se ugovorom u pisanoj formi obavezali u svojstvu sudužnika, da ćete ispuniti valjanu i dospjelu obavezu glavnog dužnika, vaša odgovornost je jednaka obavezama glavnog dužnika i solidarno odgovarate za sve njegove obaveze. Žirant se obavezuju da će povjeriocu u određenom roku platiti dug dužnika kad se iscrpe svi drugi instrumenti naplate duga od glavnog dužnika propisani ugovorom u pisanoj formi, koju žirant potpisuje. Hipoteka je založno pravo na imovini,što praktično znači da će u slučaju neplaćanja mikrokreditnih obaveza, založena imovina tj. predmet hipoteke biti prodat, a korisnik mikrokredita može ostati bez nekretnine/doma. Isto se odnosi i na založenu pokretne imovinu. Administrativna zabrana/saglasnost na zaplijenu primanja je ovjerena isprava kojom korisnik mikrokredita daje saglasnost da se radi naplate potraživanja povjerioca zaplijeni dio njegove plate i da se direktno isplati povjeriocu na način određen u toj ispravi.

Obratite pažnju na razliku između fiksne i promjenjive kamatne stope

Ukoliko se uzima mikrokredit sa fiksnom kamatnom stopom to znači da je kamatna stopa nepromjenjiva tokom ukupnog vremena trajanja ugovora o mikrokreditu. Promjenjiva kamatna stopa znači da finansijska institucija ima pravo da, na način unaprijed dogovoren sa korisnikom kredita, promijeni kamatu u skladu sa ugovorenim promjenljivim elementima koji se javno objavljuju ili ugovorenim promjenama na tržištu. To znači da se iznosi mjesečnih rata mogu povećati, ali takođe se mogu i smanjivati.

Obratite pažnju na razliku između efektivne i nominalne kamatne stope

Efektivna kamatna stopa (EKS) je kamatna stopa koja prikazuje koliko mikrokredit klijenta stvarno košta. EKS obuhvata nominalnu kamatnu stopu i sve naknade i troškove po osnovu ugovora o mikrokreditu. Nominalna kamatna stopa (NKS) predstavlja neto kamatnu stopu na osnovu koje se izračunavaju mjesečne rate i ona ne predstavlja konačnu i sveobuhvatnu cijenu mikrokredita.

Šta je CRK? Koliko je važan CRK izvještaj dužniku i sudužniku?

CRK je izvještaj iz Centralnog registra kredita (CRK). Može se dobiti na zahtjev ili na uvid u finansijskoj instituciji. Tu su prikazana sva kreditna/mikrokreditna zaduženja i jemstva sa pojedinostima o zaduženju (datum izdavanja, iznos, visina rate, iznos u kašnjenju, broj dana u kašnjenju itd.). Vrlo je bitno naglasiti da će svako kašnjenje tj. neurednost u otplati zaduživanja ostati zabilježeno u kreditnom registru. Takva kreditna istorija može predstavljati smetnju u svakom budućem zaduživanju. Ukoliko ste sudužnik ili želite biti nekome žirant/sudužnik, a prije konačne odluke, uvid u kreditni registar dužnika je vrlo važan. Na taj način ćete se moći upoznati sa njegovim zaduženjima i eventualnim kašnjenima u otplati postojećih dugova te donijeti odgovornu odluku da li se želite izložiti riziku vraćanja mikrokredita umjesto dužnika. Žirant i/ili sudužnik nema pravo tražiti uvid u kreditnu istoriju dužnika od finansijske institucije, već istu može zahtijevati od dužnika tj. nosioca mikrokredita, a koji je u obavezi pružiti ovu informaciju žirantu i/ili sudužniku.